

Mjølnerparken in Kopenhagen staat op de 'ghettolisten' van de overheid; meer dan 40 procent van de inwoners heeft een niet-westerse achtergrond

De wijk is al jaren één grote bouwplaats. Sociale woningbouw moet wijken voor duurder koophuizen

Het strenge Deense migratiebeleid

'Volg ons voorbeeld niet!'

Denemarken voert sinds 2018 een keihard migratiebeleid. Politici uit andere Europese landen, ook Nederland, kijken hier vol belangstelling naar. 'Ze maken steeds nieuwe regels, om ons verder weg te duwen.' **Irene van der Linde** beeld **Nicole Segers**

Een druilende regen valt onafgebroken over Kopenhagen. Het maakt van Mjølnerparken, een wijk aan de rand van het hippe, multiculturele stadsdeel Nørrebro, 'geliefd bij jongeren en kunstenaars', een modderpoel. De inwoners zijn het ondertussen gewend. Hun wijk is al jaren een bouwplaats. Drie van de vier woonblokken, sociale huisvesting uit de jaren tachtig, staan in de steigers. Dage-

lijks zitten ze in het lawaai, bouwmachines rijden er af en aan. Nog geen jaar geleden woonden in Mjølnerparken zo'n zeventienhonderd mensen, veel van hen 'niet-westerse' immigranten. Alleen dat gegeven zorgde ervoor dat Mjølnerparken op de 'ghettolisten' van de overheid kwam te staan. En dat betekende het einde van het vertrouwde leven voor de inwoners.

'Ze hebben het kapotgemaakt', zegt Julia even later in een helverlicht kantoortje onder in het laatst bewoonde woonblok. Ze is begin veertig en heeft haar zwarte haar in een slordige staart naar achter gebonden. Julia (niet haar echte naam) woont al 24 jaar in Mjølnerparken. Haar twee zonen, nu 27 en 24 jaar, groeiden er op. 'Het zijn goede kinderen, ze hebben een goede opleiding, goede banen en hebben nog nooit de wet overtreden', zegt ze er voor de zekerheid bij, omdat daaraan door de Deense regering openlijk wordt getwijfeld als je samenwoont met veel mensen

met een 'niet-westerse' migratieachtergrond.

In 2018 is met steun van een grote meerderheid in het Deense parlement de anti-gettowet aangenomen. Zo'n dertig wijken waar inwoners geen Deens zouden spreken, niet zouden deelnemen aan de samenleving noch aan de arbeidsmarkt, waar het percentage inwoners met een niet-westerse achtergrond boven de veertig uitkwam, waar ook inkomen, opleidingsniveau, criminaliteitscijfers of werkloosheid niet aan de criteria voldeden, belanden op de 'gettolijst'. Voor 2030 moeten deze 'getto's' zijn verdwenen. Dat kan door gewoon een deel van een wijk met bulldozers af te breken en er duurder woningen voor in de plaats zetten, zoals in Aarhus en Odense is gebeurd. Of, zoals in Mjølnerparken, door de helft van de sociale huurwoningen te verkopen. Als gevolg van deze wet zijn, en worden nog steeds, duizenden mensen in Denemarken uit hun huizen gezet.

'Van de ene op de andere dag hoorden we dat we werden herplaatst naar een ander deel van de stad', zegt Julia. 'En dat in onze woningen, na renovatie, andere mensen zouden gaan wonen.' Van de vier woonblokken worden er twee verkocht, waardoor, zo is de gedachte, de wijk vanzelf 'witter' wordt.

We zitten aan een lange witte tafel in het tijdelijke kantoor van de bewonersraad van Mjølnerparken, waar ook Julia deel van uitmaakt. Ze was razend en wilde iets doen. 'Alleen al voor mijn

kinderen', zegt ze. Ze sloten zich als raad aan bij Almen Modstand, vrij vertaald 'Verenigd Verzet', een beweging van bewoners die zich organiseren tegen het gettobeleid van de politiek. 'Ze hadden vast niet verwacht dat "arme" mensen zoals wij in verzet zouden komen', zegt ze lachend.

'Denemarken heeft me gered', vervolgt Julia, die in de jaren negentig op haar vijftiende haar land in oorlog ontvluchtte. 'Denemarken gaf me rechten, vrijheid, veiligheid. En nu pakken ze me het weer af. Opeens hoor ik er niet meer bij. Omdat we een andere achternaam hebben, een andere religie, een andere achtergrond. Buitenlanders zijn plotseling tot tweederangsburgers gemaakt.'

Huurders worden niet alleen zomaar uit hun huizen gezet, zodra een wijk op de ghettolisten belandt, gelden er voor de inwoners ook andere regels: zo kunnen straffen worden verdubbeld, kan een heel gezin uit de woning worden gezet als een van de kinderen een misdaad begaat, zijn ouders verplicht hun kind vanaf het eerste jaar 25 uur naar de crèche te sturen, waar het een speciaal opvoedingsprogramma krijgt, en krijgen kleuterschooll leerlingen een speciale taaltest waar ze voor kunnen zakken.

'Mjølnerparken was een fijne gemeenschap', zegt Julia. 'Niemand deed de deur op slot, iedereen lette op elkaar, altijd was er hulp als dat nodig was. Onze kinderen groeiden samen op.

Veel mensen zijn voormalige vluchtelingen, dus de meesten van ons hebben hier geen familie. De buurt, dat was onze familie. We hebben herinneringen in deze huizen, we vierden er verjaardagen, geboortes, huwelijken. Ze hebben alles afgepakt.'

Ooit stond Denemarken bekend om de meest liberale immigratiewetten van Europa, nu is het omgekeerd: het Scandinavische land, met rond de 5,9 miljoen inwoners, heeft al jaren een van de meest restrictieve migratiewetten. Een aantal Europese landen kijkt met interesse naar dit 'Deense model'. De ene na de andere, vooral (radicaal-)rechtse politiek leider bezoekt de Christiansborg in Kopenhagen. 'Denemarken loopt vijftien jaar op ons voor', zei de Zweedse premier afgelopen jaar. 'Denemarken is zeer effectief in het terugsturen van mensen', zei de Oostenrijkse minister van Binnenlandse Zaken na een bezoek. Ook Nederlandse politici aan de rechterflank lonken met toenemende interesse noordwaarts, zeker sinds de laatste verkiezingen.

De interesse vanuit Den Haag valt zo op dat Charlotte Slente, de secretaris-generaal van de Deense Vluchtelingenraad, een van de meest prominente hulporganisaties voor vluchtelingen ter wereld, begin dit jaar een opiniestuk naar *de Volkskrant* stuurde waarin ze benadrukte dat haar land géén goed voorbeeld is om na te volgen. 'Ooit was ik trots op Denemarken als een

Nordvest is een multiculturele wijk waar de gentrificatie in volle gang is

humanitair rolmodel', zegt Slente in haar kantoor in Kopenhagen. 'Nu staan we bekend om ons keiharde beleid ten opzichte van de opvang van asielzoekers, mensen die bescherming nodig hebben. Het is in de eerste plaats onsolidair, want de vluchtelingen die wij niet opnemen, komen naar andere Europese landen. Denemarken moet net als andere landen zijn deel van het aantal vluchtelingen in de wereld opvangen.'

Hoe heeft het in Denemarken zover kunnen komen? Dat vraagt Michala Clante Bendixen, oprichter en directeur van Refugees Welcome, zich af. We zitten in café Emil in Valby, een van de meest diverse wijken van Kopenhagen. Zij groeide op in een land dat was gebaseerd op een humane, sociale en inclusieve houding. 'Gelijkheid was een doel, sociale problemen en misdaad werden professioneel benaderd met rehabilitatieprogramma's en educatie', schreef ze in 2018 in een opiniestuk in *The Guardian* naar aanleiding van de toen net ingevoerde anti-gettowet.

'Denemarken voert op dit moment een beleid van afschrikking', zegt Bendixen. De van oorsprong grafisch ontwerper begon in 2007 als vrijwilliger te werken met vluchtelingen en richtte daarna een organisatie op waar ze gratis juridisch advies kunnen krijgen. 'Ik zag dat vluchtelingen vaak hun eigen zaak niet begrepen, alleen al omdat de brieven in het Deens waren en ze beperkt toegang hadden tot advocaten.'

Bendixen heeft veel kritiek op het Deense beleid. 'Het enige doel is om immigranten buiten de deur te houden', zegt ze. 'Dat begint ermee vluchtelingen te laten weten dat ze niet welkom zijn.' Bijvoorbeeld door de invoering van de juwelenwet in 2015, die bepaalde dat

waardevolle spullen van asielzoekers boven 1340 euro in beslag worden genomen om daarmee hun opvang te betalen. De wet is vooral symbolisch bedoeld om mensen af te schrikken, om een negatieve reputatie op te bouwen in de herkomstlanden. Zo onderzoekt Denemarken ook de mogelijkheid, tot nu toe zonder succes, van een Deens asielzoekerscentrum in Rwanda. 'De paar mensen die dan toch komen, krijgen te maken met strenge asielwetten en beperking van gezinshereniging.'

Het paradoxale is dat het integratiebeleid van de afgelopen tien, twintig jaar volgens Bendixen juist zijn vruchten heeft afgeworpen. 'Door de toegenomen ervaring van gemeenten en organisaties was dat steeds succesvoller. Dus hoewel vluchtelingen veel beter geïntegreerd zijn, is de vijandigheid jegens hen toegenomen.'

Het restrictieve migratiebeleid is niet nieuw, maar de grootste verandering kwam toen de sociaal-democraten in 2018 besloten tot een radicale koerswijziging, in Denemarken bekend als de *paradigmawisseling*, de 'paradigmawisseling'. Mette Frederiksen, de partijleider en huidige minister-president, kondigde begin dit jaar officieel aan dat ze een radicaal ander migratiebeleid voorstonden. 'Helaas zijn er te veel die hiernaartoe komen en die niet integreren in onze samenleving', zei ze in een video op Facebook. 'Dat zet druk op onze welvaartsstaat, onze beperkte ongelijkheid in de samenleving en onze manier van leven.'

Hier ging een jarenlange tweestrijd binnen de partij aan vooraf, die was begonnen in de jaren tachtig. In 1983 voerde Denemarken een heel

liberale vreemdelingenwet in waardoor immigranten al na twee jaar aanspraak konden maken op een permanente verblijfsvergunning. 'Dat zorgde al snel voor fel politiek debat', zegt Heidi Vad Jønsson, universitair hoofddocent geschiedenis aan de Universiteit van Zuid-Denemarken in Odense. Jønsson promoveerde op de geschiedenis van het thema migratie en de Deense Socialdemokraterne. 'Binnen de sociaal-democratische partij vonden de meer idealistische politici dat Denemarken verplicht was om vluchtelingen op te nemen. Anderen, onder wie lokale politici uit grote steden die problemen in migrantenwijken zagen ontstaan, pleitten voor meer restrictie.'

De humanitaire stroming won en de partij zette in op sociale en economische gelijkheid voor immigranten. Maar in 1995 deed de radicaal-rechtse en populistische Deense Volkspartij haar intrede in de politiek. 'Zij waren pro-verzorgingsstaat en extreem anti-immigratie', zegt Jønsson. 'Denemarken was daarmee het eerste land in Europa met een verzorgingsstaat-nationalistische partij van die omvang in het parlement. De Dansk Folkeparti was wat dat betreft een rechtse koploper. De Zweden Democraten kwamen later. De Ware Finnen ook.'

De sociaal-democraten verloren sindsdien elke verkiezing meer kiezers. Na 2015, het jaar dat veel met name Syrische vluchtelingen naar Europa kwamen, groeide de Deense Volkspartij uit tot bijna de grootste van Denemarken. De Socialdemokraterne daalden verder in de peilingen.

Totdat Mette Frederiksen in 2018 het linkse roer omgooide. Ze kwam met een radicaal nieuw programma met als uitgangspunt: vluchtelingen mogen slechts tijdelijk in Denemarken

verblijven. 'De koerswijziging was een strategie om kiezers terug te krijgen van de Deense Volkspartij', zegt Jønsson. Frederiksen neemt op het gebied van migratie alle opvattingen van de populisten over. Om dit te verantwoorden grepen de sociaal-democraten terug op het partijverleden; opkomen voor de Deense arbeiders en de welvaartsstaat beschermen. 'Zo konden ze zeggen: deze nieuwe lijn zit in ons partij-DNA.'

Politiek gezien was de strategie succesvol. De sociaal-democratische partij won in 2019 de verkiezingen en zit sindsdien in de regering. De Deense Volkspartij heeft nauwelijks nog zetels. 'Tussen 2001 en 2019 stond de immigratiekwestie elke keer op de verkiezingsagenda. Nu is het debat grotendeels verstomd en hebben we het over andere dingen', zegt Jønsson. 'Dat is wellicht het positieve. Het heeft er wel voor gezorgd dat de polarisatie is verdwenen. We kunnen nu gewoon over migratie praten.'

In de woonkamer van de Iraaks-Deense juridisch adviseur Marcus Scrabi (52) in Espergaerde, een kustplaats zo'n veertig kilometer ten noorden van Kopenhagen, zitten ze met z'n drieën aan een lange tafel: Marcus en zijn cliënten, het Syrisch-Palestijnse echtpaar Khaled Hasan en Lubna Khaldi. Even later komen ook zijn vrouw Christa en hun vijftienjarige ('over een maand zestien') zoon Adam erbij zitten. Af en toe pakt een van hen tijdens het gesprek wat fruit uit de schaal, aardbeien, frambozen, mandarijnen, physalis, ook bekend als goudbes, wat noten uit een van de schaalpjes.

'Toen ik mijn dorp in Syrië, vlak bij Damascus, ontvluchtte, was onze jongste zoon tien dagen

oud', zegt Khaled (59). Niet lang daarna probeerde hij samen met zijn toen twaalfjarige dochter de grens over te vluchten. Hij werd tegengehouden, zijn dochter Abna - 'Dat betekent de beste', zegt hij trots - ging met een neef alleen verder. Na een reis van dertig dagen kwam ze in Denemarken aan. 'Dat was toeval', lacht haar moeder Lubna (43), die in Damascus psychologie studeerde en zo haar man leerde kennen. Hierna mocht zij in het kader van gezinshereniging met de andere twee kinderen komen. Khaled kwam negen maanden later.

'Toen Lubna aankwam, was mijn vriend Marcus hier om ze te helpen', zegt Khaled en wijst naar zijn buurman aan het hoofd van de tafel.

'Wij tellen niet mee, onze kinderen zijn hier groot geworden, maar hebben geen recht op een paspoort'

Marcus Scrabi, die zelf in de 'liberale' periode naar Denemarken vluchtte, helpt vluchtelingen die naar Denemarken komen. 'Marcus heeft gezorgd dat we een woning kregen, de kinderen naar school konden, wij de taal leerden', zegt Lubna. 'Ik vond het verschrikkelijk hier, ik had het koud, ik miste mijn familie.' Marcus: 'Lubna hield elke keer als ik haar zag.'

Dat is nu acht jaar geleden. Ze moeten nog steeds elke twee jaar hun verblijfsvergunning verlengen. Ook hun kinderen, die hier op school zitten en van wie de oudste gaat studeren. Ze weten niet hoelang ze mogen blijven.

'De paar vluchtelingen die door de mazen heen glippen, krijgen niet dezelfde rechten als

Denen', zei Michala Bendixen eerder in het café. 'De beschermde status van vluchtelingen is tijdelijk gemaakt, steeds voor niet meer dan twee jaar, in plaats van permanent.' Op basis van kleine verbeteringen in de veiligheid in een herkomstland kan een verblijfsvergunning al worden herzien. Dat overkwam in 2019 Syrische vluchtelingen uit Damascus en Rif Damascus. Die regio's werden 'veilig' verklaard.

In 2023 gebeurde hetzelfde voor Tartous en Latakia. Vluchtelingen uit deze gebieden verloren per direct hun verblijfsvergunning, het recht op onderwijs en werk, en moesten zich melden in een van de sobere Deense uitreiscentra. Uiteindelijk kregen ze na beroepsprocedures hun vergunning terug, maar honderden hadden al elders in Europa hun heil gezocht.

Lubna: 'We zijn gelukkig hier in Denemarken. Ik voel me veilig.'

Khalid: 'Het enige is dat we lijden onder de tijdelijke documenten. Wij tellen niet mee, onze kinderen zijn hier groot geworden, maar hebben geen recht op een Deens paspoort.'

'Eigenlijk heb je maar anderhalf jaar rust', legt Marcus Scrabi uit. 'Je moet de verblijfsvergunning drie maanden voordat die eindigt verlengen en die verlenging moet je weer drie maanden daarvoor aanvragen...'

'En je komt in ernstige problemen als je het vergeet', zegt Lubna.

'Een administratieve ramp', zegt Khalid. 'En daar komt bij: als je in die anderhalf jaar iets illegaals hebt gedaan, de wet hebt overtreden, iets hebt gedaan waarvoor een gevangenisstraf van meer dan zes maanden staat, dan word je uitgezet. Maar ook een hoge verkeersboete kan reden zijn om verlenging te weigeren.'

'Er zijn tal van redenen waardoor die verlenging geweigerd kan worden', zegt ook Bendixen. 'Dat betekent dat honderdduizenden vluchtelingen in Denemarken in angst leven om hun tijdelijke vergunning te verliezen.' Na acht jaar mag je weliswaar een permanente verblijfsvergunning

aanvragen, maar dan moet je voldoen aan een ellenlange lijst van eisen en condities. 'We willen niet dat ze blijven', zegt ze. 'Dus de eisen zijn bewust heel moeilijk gemaakt. Zo moet je drieënhalftal jaar onafgebroken een fulltime baan hebben.' Ook op het moment van de beslissing moet je werk hebben. 'Dus als je voor die tijd je baan verliest, kun je bij nul beginnen.' Alleen werk telt, de jaren dat je onderwijs hebt gevolgd niet. 'Het is idioot om jonge mensen voor deze keus te stellen.'

En dan zijn er nog de hoge taaleisen en 'Deense cultuur'-testen. 'Het is heel erg moeilijk', zegt ook Marcus' zoon Adam. 'Veel Denen halen die testen niet eens. En niemand krijgt de eerste aanvraag toegewezen.' Khaled: 'Als de regering ons

dezelfde rechten zou geven als aan Denen, zou ik alles voor dit land doen.'

Lubna: 'Dat is een belangrijk punt: we zijn heel erg dankbaar, we voelen ons hier op ons gemak en veilig. Maar ik heb tegelijkertijd het gevoel dat ik hier niet hoor, dat ik geen rechten krijg. Ze maken steeds nieuwe regels voor migranten, om ons verder weg te duwen.'

Adam: 'Het is een signaal aan alle vluchtelingen.'

Marcus: 'Tot in kleine details zoeken ze naar manieren om te weigeren. Ik blijf loyaal aan de regering, maar de afgelopen drie jaar is het nog moeilijker geworden. Ik weet niet waarom ze het doen.'

'Het is unfair', zegt Adam.

Khaled: 'Als ik nu een permanente verblijfs-status zou aanvragen, zou ik worden geweigerd. Ik vroeg het aan voor mijn nu twintigjarige dochter Abna, die is ook geweigerd. Ze moet eerst meer dan drieënhalve jaar een baan hebben. Nu gaat ze studeren, maar dat telt niet.'

'En als je dan van permanente verblijfsvergunning naar staatsburgerschap wilt gaan, is dat helemaal vrijwel onmogelijk', zegt Bendixen. Er zijn jaarlijks maar een paar honderd vluchtelingen die slagen. 'Dat zijn alleen de slimme, hoogopgeleide mensen die heel volhardend zijn en geen pech hebben.'

De directeur van Refugees Welcome noemt het beleid 'discriminerend, racistisch en xenofob'. Het is volgens haar feitelijk tegen moslims gericht. 'Niet-westerse immigranten is een eufemisme voor moslims. En dat staat weer voor achterlijk, traditionalistisch, gewelddadig, crimineel, lui en niet-democratisch, met een cultuur die vrouwen en kinderen onderdrukt. Ze zijn al jaren bezig steeds weer nieuwe wetten tegen hen te maken.' En dat gaat openlijk. In 2017 vierde de toenmalige integratieminister Inger Støjberg het feit dat ze de vijftigste immigratiebeperking had aangenomen met een taart, vrolijk versierd met fruit,

'Je kunt niet tegelijkertijd afschrikken en succesvol integreren. Op de lange termijn is dit zeer giftig'

de Deense vlag en een prominent nummer vijftig.

Het doel van de Deense regering is, aldus premier Mette Fredriksen, om nul asielzoekers te krijgen. Dat is niet gelukt, maar wel is het aantal asielaanvragen drastisch verminderd. In 2018 was het aantal asielaanvragen 3570, in 2023 was dat gedaald naar 2482, aldus cijfers van Refugees Denmark.

'In de toekomst zullen we de negatieve gevolgen zien van de *paradigmeskift* van 2018', zegt Michala Bendixen. 'Je kunt niet tegelijkertijd een afschrikingsbeleid en een succesvol integratiebeleid hebben. Op de lange termijn zal dit zeer giftig zijn voor integratie.' Daar is Bendixen van overtuigd. 'Je kunt je leven niet opbouwen

Het hippe stadsdeel Nørrebro is een multiculturele smeltkroes

Juridisch adviseur Marcus Scrabi met zijn cliënten Khaled en Lubna. Het Syrisch-Palestijnse echtpaar woont al acht jaar in Denemarken en heeft nog steeds geen recht op een permanente verblijfsvergunning

met de angst om er elke dag uitgeschopt te worden. Het geeft stress, mensen worden ziek of depressief. Het is een groot onderwerp binnen elke vluchtelingenfamilie.'

Denemarken mag dan het laagste percentage asielzoekers van Europa krijgen, door dit gesloten en provinciaalse klimaat verliest het wel de strijd om de geschoolde arbeidsmigrant. 'Uiteindelijk zal dit beleid zich tegen Denemarken keren', denkt ook Charlotte Slente, de secretaris-generaal van de Deense Vluchtelingenraad. 'Het schaadt de internationale reputatie. We hebben een nieuwe situatie in veel Europese landen als het gaat om de behoefte aan arbeidskrachten.

Daarin zullen landen met elkaar moeten concurreren om mensen aan te trekken.'

Het beleid keert zich ook tegen de eigen burgers. Denen met een partner van buiten de Europese Unie lopen tegen veel van dezelfde regels op als vluchtelingen. Velen van hen besluiten naar Malmö in Zweden te verhuizen. Hun buitenlandse partners moeten in Denemarken een vergelijkbaar traject doorlopen van tijdelijke verblijfsvergunningen, taaltesten, verlengingen, criteria en verdragen. 'Ik voel me een tweederangsburger in mijn eigen land', zegt Olivia Handberg Scott (32) in een café in het centrum van Kopenhagen. Zo'n twaalf jaar geleden ontmoette ze tijdens

een studie-uitwisseling naar Alaska haar huidige man Charles. Ze besloten in Denemarken te gaan wonen, maar hadden geen idee wat die beslissing voor hun leven zou betekenen.

'Na een paar jaar, terwijl mijn man studeerde aan de universiteit, veranderden de regels', zegt Olivia, die vanaf het moment dat ze is gaan zitten met een glas ice tea met perziksmak, praat als een waternetje. Bijvoorbeeld: voor de eerste aanvraag voor een verblijfsvergunning moet je 113.823,30 Deense kronen (ruim 15.000 euro) verplicht voor tien jaar vastzetten – 'Voor het geval je partner iets doet wat de samenleving geld kost', zegt Olivia – je mag in de drie jaar voor de eerste aanvraag geen uitkering of toeslag hebben ontvangen, je huis mag niet in een wijk uit de ghettolijsten staan, jij en je partner moeten ten minste 23,5 jaar oud zijn, en jij als Deen moet laten zien dat je Deens genoeg bent, een Deens paspoort hebben is niet genoeg.

'Daarna moet je er elke twee jaar aan denken om de vergunning te verlengen, wat alleen al stressvol en ontmoedigend is', zegt Olivia. 'En er kan ook altijd een afwijzing volgen. Wij wonen nu elf jaar in Denemarken. Mijn man heeft een fulltimebaan, een universiteitsdiploma, geen verkeersboetes, we hebben twee kinderen, maar hij heeft nog steeds geen permanente verblijfsvergunning, laat staan het Deense burgerschap.'

Inhumaan, noemt ze het. Ze leven voortdurend in angst om een verkeerde stap te zetten. Olivia is sinds een aantal jaar voorzitter van de Raad van Bestuur van Aegteskab uden Graenser (Huwelijk zonder Grenzen) dat (juridisch) advies geeft aan mensen met een buitenlandse partner. 'Toen ik zelf de eerste keer op een bijeenkomst was, begon ik meteen te huilen', vertelt

ze. 'Het gevoel dat ik niet de enige was, dat veel mensen dit overkomt, dat was zo'n opluchting. Ik hoefde mezelf niet uit te leggen.' Want dat moet ze vaak bij vrienden, die niet begrijpen waar ze zich druk over maakt en zeggen: 'Hij mag hier toch zijn, kun je dat niet accepteren?'

De meeste Denen hebben geen idee van het bestaan van de regels, denkt Olivia. Dat had zij ook niet voordat ze ermee te maken kreeg. 'Ze zijn ridicul', zegt ze. 'En vernederend en xenofobisch.' Toen haar man tussen twee banen in bij het arbeidsbureau langsging, kreeg hij geld aangeboden om te 'repatriëren' naar de Verenigde Staten. 'Ze betalen hem liever om mij en onze kinderen te verlaten dan dat ze hem helpen een baan te krijgen', zegt Olivia nog steeds verontwaardigd.

'Het is traumatiserend', voegt ze eraan toe. 'Ik ben Deens, maar niet goed genoeg. De ene dag ben je deel van de samenleving, de volgende dag moet je bewijzen dat je geen bedreiging vormt.' Ze heeft haar geloof in het systeem verloren. 'Ze veranderen de regels van de ene dag op de andere, het kan hun niet schelen wat dat met gezinnen doet. De stress en frustratie.' Ze is altijd bang dat als ze komt te overlijden haar man het land wordt uitgezet. 'Wat gaat er dan met onze kinderen gebeuren?'

Olivia en haar man verhuizen begin april naar Malmö, de Zweedse stad net aan de andere kant van de zestien kilometer lange Sontbrug. In navolging van veel Deense lotgenoten die er al wonen. In Zweden is het veel makkelijker om als EU-burger een partner mee te nemen. 'Als we ooit terug naar Denemarken gaan, staat hij geregistreerd in een ander EU-land. Dan mag hij hier gewoon zijn en hebben we alle rechten.'

Ze is verdrietig dat ze weg moet, maar ook blij dat ze iets nieuws gaan doen. Vanuit haar organisatie Huwelijk zonder Grenzen adviseert ze nu vrijwel iedereen om naar een ander EU-land te verhuizen. De Deense route is volgens haar uitzichtloos. Elk jaar worden zo'n zevenhonderd Denen afgewezen voor hun aanvraag voor *familiesammenføring*, en velen proberen het niet eens. 'Liefdesvluchtelingen worden zij genoemd', zegt Olivia Scott. 'Veel stellen gaan scheiden, het geeft enorme spanningen binnen een relatie. Er hangt altijd die schaduw boven je hoofd.'

Het Deense migratiebeleid is in veel opzichten in strijd met de EU-richtlijnen – dat kan vanwege de zogenaamde opt-out op het gebied van migratie en asiel dat het land in de jaren negentig bedong. Wel moet Denemarken zich aan het VN-Vluchtelingenverdrag houden. Het is door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens al een paar keer op de vingers getikt, onder andere in een uitspraak over de lange wachttijd voor vluchtelingen voor gezinshereniging. Twaalf bewoners van Mjølnerparken hebben met juridische steun van Almen Modstand een zaak tegen het ministerie van Volkshuisvesting aangespannen, die is door het Deense Hoogerechtshof ontvankelijk verklaard. Op dit moment wacht de zaak op een hoorzitting bij het Europees Hof van Justitie over de interpretatie van de term 'niet-westers' als discriminerend. De bewoners van Mjølnerparken zal het niet helpen: die zijn dan al hun huizen uitgezet.

Het is opvallend hoe weinig verzet er in

Denemarken is tegen het onverholven antivreemdelingenbeleid. 'De politiek reflecteert wat een meerderheid van de Denen denkt', zei een Deense vriend bij een kop koffie in de 'expat-wijk' Vesterbro. Zweden, waar de laatste jaren veel problemen zijn ontstaan in migrantenwijken, is voor hen het grote angstbeeld. Ook de sterke verzorgingsstaat speelt een rol. Er is een groot vertrouwen in de overheid. 'We betalen veel belasting om de welvaartsstaat te onderhouden', zeiden veel mensen tegen me ter verklaring. 'Dat is alleen te legitimeren als iedereen meedoet.'

Volgens die vriend speelt er een cultuurstrijd. 'Tegelijk met de goed verdienende Denen komen de sushi-bars en hippe koffietenten naar deze wijken, iets wat de oorspronkelijke bewoners zich niet eens kunnen veroorloven', zei hij.

'Ik weet niet of ik het goed of slecht vind', zei een net afgestudeerde jonge dertiger weifelend over het gettobeleid terwijl hij uitkeek over Mjølnerparken, vanuit zijn woning op de 24ste verdieping van de spiksplinternieuwe flat waarheen hij net was verhuisd. Daarna ging hij sporten in de fitness op de begane grond.

Toch is er ook een sterk maatschappelijk middenveld in Denemarken, benadrukte Michala Bendixen eerder. 'Er is een uitgebreid landelijk netwerk van vrijwilligersorganisaties. De meeste vluchtelingen hebben wel iemand die ze hun Deense moeder, zus, vader of wat dan ook noemen.' Desondanks ontbreekt elk debat over het restrictieve migratiebeleid. 'Omdat alle grote politieke partijen het eens zijn', dacht Bendixen. 'Er valt niets meer te discussiëren. We hebben de strengste regels. Er komt niemand. Veel mensen gaan. Integratie werkt goed. Einde onderwerp.' ■